O PERSPECTIVĂ GEOGRAFICĂ ASUPRA FACTORILOR DE LOCUIRE ÎN MUNICIPIUL RĂDĂUȚI

LUMINIȚA-MIRELA LĂZĂRESCU

A Geographical Perspective on the Factors of Housing in the Municipality of Rădăuți

(*Abstract*) [*]

Housing, associated in the speciality literature with the human habitat, is a dynamic process within the geographical environment circumscribed to human existence, whichisable to harness the potential of the environment and transform it, conferring distinct morphological structural features to the settlements as a result of continuous adaptation to new historical contexts and human needs. The dwelling, as a process, takes place in the space of interference between the physical environment, governed by natural laws, and the social one, under the influence of anthropic factors. Given this reality, the article aims to capitalize on information gathered from different sources (bibliographic, statistical, cartographic, terrain) in order to identify the factors associated with the two environments, natural and anthropic, that have exercised over time an influence on the settlement and describe the results of their influence. The description of the influence of natural factors on the dwellinginvolved the correlation of the specific geographical features of the environmental components in the analyzed territory with the elements, processes, forms that appeared within the living space as a result of these determinations. The contribution of the anthropic factors is underlined by presenting the aspects that reflect the time planning of the territory for living: the structure of the living space; the specificity of residential areas; the characteristics of the housing stock; the presence and accessibility of the utilities in the territory of Rădăuți.

Keywords: nature, society, housing, conditionings, Rădăuți.

Considerații generale privind locuirea umană și factorii de influență

Considerată o condiție fundamentală a existenței oamenilor, locuirea reprezintă un proces complex de conviețuire a comunităților umane în așezări, în interrelație cu mediul natural şi construit[1]. În acelaşi timp, locuirea este elementul cheie al evoluției şi

[*] Traducere: Ștefănița-Mihaela Ungureanu.

[1] Cristina Alpopi, „Urban Housing" [Locuirea urbană], în „Cercetări practice și teoretice în managementul urban", anul 3, nr. 8, 2008, p. 1; www.jstor.org/stable/24865904 (15.11.2019).

Analele Bucovinei, **XXVII**, *1* (54), p. 175–194, Rădăuți – București, 2020

BDD-A32638 © 2020 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:06 UTC)

dezvoltării aşezărilor umane, măsura de evaluare a bunăstării unei naţiuni şi produsul unor relaţii complexe de natură economică, socială, istorică[2].

Procesele de apariţie şi dezvoltare a oraşelor şi configurarea morfostructurii acestora sunt abordate de specialiştii din diferite domenii din două perspective: forma urbană este văzută fie ca rezultat al acţiunii factorilor externi, fiind considerată produsul final al unor procese impuse de factori geografici, economici, istorici percepuţi; fie ca rezultat al influenţei factorilor interni, o formă spaţială apreciată ca proiecţie materială a unor sisteme interne, componente de factură socială, politică, economică, ce formează un sistem dinamic cu o relativă autonomie şi este supus legilor evoluţiei, fiind capabil să se adapteze continuu[3].

Acţiunea de locuire a unui teritoriu se bazează pe existenţa locuinţei, dar nu se desfăşoară exclusiv în interiorul acesteia. În consecinţă, pentru satisfacerea necesităţilor comunităţii umane, în cadrul aşezării este amenajat un sistem de dotări edilitare, utilităţi şi servicii publice, care permite fiecărui locuitor, după vârstă şi statut, să locuiască în cadrul habitatului. Habitatul devine, în acest fel, un cadru de dezvoltare a vieţii fiecăruia şi un mijloc propice pentru împlinirea aspiraţiilor individuale.

Plecând de la ideea că locuinţa este amplasată în anumite condiţii de mediu, studiul cadrului natural, cu toate elementele ce-l particularizează pe teritoriul respectiv, se impune ca un factor important al sferei locuirii[4]. Potenţialul natural al teritoriului materializat într-un complex de elemente şi procese se manifestă favorabil sau restrictiv în raport cu locuirea şi cu cerinţele comunităţii. Anumite caracteristici ale unor componente naturale, luate individual, pot fi considerate ca favorizante pentru locuire; în acelaşi timp, combinarea mai multor elemente şi caracteristici poate genera procese care o pot influenţa negativ. Mediul, prin caracteristicile componentelor sale, pune la dispoziţia comunităţilor umane resursele necesare dezvoltării. Valorificarea potenţialului natural prin intermediul activităţilor economice oferă posibilitatea membrilor comunităţii de a utiliza resursele financiare obţinute pentru amenajarea şi îmbunătăţirea condiţiilor de locuit.

Mediul de locuire poate fi analizat şi prin prisma capacităţii sale de a hrăni şi susţine social şi psihologic procesul locuirii[5]. În acest context, al exercitării unei presiuni permanente asupra cadrului natural, este evident faptul că analiza favorabilităţii factorilor naturali pentru locuire trebuie să ia în considerare atât

[2] Daniela Antonesei, „Quantitative and qualitative aspects regarding housing in the European Union and Romania" [Aspecte cantitative şi calitative privind locuinţele din Uniunea Europeană şi România], MPRA Paper No. 56541, p. 2, posted 18. September 2015; https://mpra.ub.uni-muenchen.de/56541/ (15.11.2019).

[3] Pierre Gauthier, Jason Gilliland, „Mapping urban morphology: a classification scheme for interpreting contributions to the study of urban form" [Cartografierea morfologiei urbane: un sistem de clasificare pentru interpretarea contribuţiilor la studiul formei urbane], în „Urban Morphology", nr. 10 (1), 2006, pp. 42–44.

[4] Cristina Alpopi, *op. cit.*, p. 3.

[5] Roderik J. Lawrence, „Housing and Health: A Way Forward" [Locuire şi sănătate: o cale înainte], în „Built Environment" (1978), vol. 31, no. 4, 2005, p. 317; www.jstor.org/stable/23289536 (17.11.2019).

BDD-A32638 © 2020 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:06 UTC)

condițiile naturale inițiale, care au constituit factori incipienți ai apariției și dezvoltării așezării (cu elementele de permisivitate și de restricționare asociate fiecărei componente), dar și modificările pe care locuirea le-a indus și care sunt înglobate mediului în care se desfășoară locuirea cotidiană.

O abordare evolutivă a procesului de locuire, prin prisma factorilor istorici, ne oferă oportunitatea de a evalua rezultatele obținute în urma intervenției antropice și de a aprecia dacă acestea s-au dovedit benefice pe termen lung pentru locuire. Abordarea locuirii ca proces ne permite să luăm în considerare și faptul că pentru aprovizionarea și întreținerea tuturor locuințelor sunt antrenate, în cadrul așezării, importante fluxuri materiale și procese umane. Astfel, în studiul locuirii, alături de factorii naturali care oferă suportul energetic și material al locuirii, trebuie avuți în vedere și factorii economici, sociali, politici, care definesc contextul în care se desfășoară aceste procese.

Premisele naturale ale dezvoltării orașului și locuirii

Orașul Rădăuți este situat aproximativ în centrul Depresiunii Rădăuți, depresiune dezvoltată în sectorul mijlociu al râului Suceava, în cadrul Podișului Sucevei, poziția matematică a orașului fiind definită de coordonatele de 25°35 longitudine estică și 47°51 latitudine nordică. Municipiul Rădăuți este limitat la est de comuna Dornești, la vest de comuna Marginea, la nord de comuna Frătăuți, iar spre sud de comuna Volovăț. Orașul are, în prezent, o suprafață de 3 230 ha, fiind al treilea oraș ca mărime din județ.

În prima fază a evoluției sale, localizarea între Carpații Orientali și valea Sucevei, ca o zonă tampon între o axă puternic circulată și o unitate de relief masivă a contribuit la stagnarea localității[6]. Favorabilitatea acestei poziționări centrale în cadrul depresiunii a fost pusă în valoare mai târziu, ca „poziție de intersecție”[7], după apariția și extinderea rețelei căilor de comunicații, transporturile din și spre Rădăuți cunoscând o intensificare nemaiîntâlnită[8].

În seria elementelor locale ale cadrului natural, apariția și dezvoltarea orașelor a ținut seama în primul rând de relief, apoi de condițiile geologice, hidrologice și climatice[9].

Relieful ce caracterizează teritoriul orașului este condiționat în special de situarea acestuia în cadrul Depresiunii Rădăuți, orașul fiind amplasat în unghiul de confluență a celor două râuri și grefat pe un cadru geomorfologic bine reliefat de vastul con de dejecție Sucevița – Toplița[10].

[6] Cornel Iațu, *Depresiunea Rădăuți – Studiu de geografie umană*, Iași, Editura Corson, 2002, p. 309.

[7] Alexandru Ungureanu, *Orașele din Podișul Moldovei. Studiu de geografie umană,* București, Editura Academiei R.S.R., 1980, p. 14.

[8] Dragoș Luchian, *Rădăuți, vatră românească de tradiții și înfăptuiri socialiste*, București, Editura Litera, 1982, p. 141.

[9] Alexandru Ungureanu, *op. cit.*, p. 7.

[10] Cornel Iațu, *op. cit*., p. 309.

BDD-A32638 © 2020 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:06 UTC)

Pe teritoriul municipiului Rădăuți, nota dominantă a reliefului este dată de: menținerea altitudinilor pe suprafețe întinse între 360 şi 380 m; prezența unor elemente mai înalte, poziționate marginal (Dealul Crucii – 387 m, la est față de Rădăuți şi Dealul Osoi – 410 m, în vest); planeitatea apreciabilă; gradul redus de fragmentare şi prezența formelor reliefului fluvial (interfluvii, văi).

Prezența unor interfluvii extinse a oferit condiții propice pentru ridicarea primelor construcții în Rădăuți. Pe interfluviul dintre Toplița – Temnic şi Jalcău a fost amplasat, încă din secolul al XV-lea, nucleul aşezării şi s-a dezvoltat, timp de secole, satul feudal Rădăuți[11]; interfluviul dintre Toplița şi Sucevița a fost valorificat mai târziu, în perioada socialistă, pentru amplasarea noilor cartiere de blocuri.

Valorile mici ale înclinării suprafețelor, alături de fragmentarea redusă, au constituit factori favorizanți pentru dezvoltarea rețelei căilor de comunicații şi stabilirea unor multiple relații comerciale cu aşezările învecinate, ceea ce a amplificat rolul polarizator al aşezării şi a marcat o importantă fază de dezvoltare a Rădăuțiului, respectiv cea de târg (statut ce i-a fost acordat în anul 1819).

Planeitatea reliefului corelată cu revărsările Topliței şi Pozenului au influențat negativ locuirea în Rădăuți până în secolul al XIX-lea: inundațiile alimentau teritoriul mlăştinos ce se întindea în sudul aşezării, în mare parte a anului potecile de legătură dintre case deveneau impracticabile, cu precădere toamna şi primăvara[12]. Deşi în prezent riscul inundațiilor este redus, valea Topliței fiind canalizată, spații întinse din interiorul oraşului, în special vara, după ploi, se confruntă cu problema drenajului lent al apei pluviale, aspect ilustrat şi în imaginile surprinse de noi (foto. 1).

Foto. 1. Rădăuți – influența planeității reliefului asupra drenajului apelor pluviale
(a, c – Str. Iacob Zadik; b – Str. Ion Nistor; d – Zona Habitat).
Sursa: fotografii realizate de Luminița Lăzărescu, iulie 2018.

Substratul geologic al oraşului Rădăuți are ca fundament Platforma Est Europeană, care suportă o cuvertură sedimentară ce provine din trei cicluri de sedimentare. Partea inferioară a cuverturii se remarcă printr-o relativă stabilitate tectonică, mişcările de basculare la care a fost supusă au creat un monoclin uşor, ce

[11] Dragoş Luchian, *op. cit*., p. 10.
[12] *Ibidem*, p. 17.

BDD-A32638 © 2020 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:06 UTC)

determină şi orientarea reţelei hidrografice[13] şi impune în peisaj suprafeţe cu pante foarte reduse, care domină întreaga întindere a oraşului.

Geologia a reprezentat un suport stabil pentru construcţii, favorizând extinderea pe orizontală a oraşului. Portanţa redusă a orizontului superior al depozitelor aluvionare (1–1,5.daN/cm^2)[14] a constituit un impediment în dezvoltarea pe verticală a oraşului, fapt ilustrat prin predominarea profilului jos în cadrul aşezării, doar 2/3 din spaţiul locativ aflându-se la etaj.

Teritoriul oraşului, ca şi cel al întregii depresiuni, este lipsit de resurse subsolice importante, ceea ce a constituit, de-a lungul timpului, un factor restrictiv pentru dezvoltarea de ansamblu a localităţii.

Apa, considerată o resursă fundamentală pentru viaţă şi desfăşurarea activităţilor umane, este şi unul dintre elementele care au determinat, într-o anumită măsură, popularea Depresiunii Rădăuţi, favorizând acest proces prin rezervele cantonate în conurile de dejecţie, prin apariţia sub formă de izvoare pe anumite frunţi de terase sau limitând extinderea populării, din cauza excesului de umiditate[15].

Apele care drenează teritoriul oraşului sunt: râul Suceviţa, care curge la sud de Rădăuţi; afluentul acestuia, Toplița, care traversează intravilanul oraşului pe direcţia V-E; Pozenul, care trece prin nordul zonei administrative şi se varsă în Suceava, la Măneuţi, printr-un canal de debuşare. În prezent, fostele braţe ale râului Pozen, respectiv Temnic (numit de localnici şi Pozen sau Pozănel) şi Saha drenează suprafeţele de bazin modificate, situate în aval de canalul de debuşare de la Măneuţi.

Foto. 2. Rădăuţi – hidro-peisaje: 1) Valea Pozenului, în nordul oraşului; 2) Valea şi lunca Sucevi̧ei, în sudul oraşului; 3) Toplița, în Parcul central; 4) Valea Temnicului, în nord-estul Rădăuţiului; 5) Iazul Buliga. Sursa: fotografii realizate de Luminița Lăzărescu, iulie 2018.

Hidrografia a influenţat din cele mai vechi timpuri valorificarea umană a teritoriului oraşului prin relieful fluvial creat, vatra Rădăuţiului fiind poziţionată pe o parte din cele două mari conuri de dejecţie ale Sucevei şi Sucevi̧ei. Terasa Sucevi̧ei a oferit suprafeţe netede, uscate, propice amplasării construcţiilor, fapt

[13] Cornel Iaţu, *op. cit*., p. 53.
[14] *Ibidem*, p. 309.
[15] *Ibidem*, p. 62.

BDD-A32638 © 2020 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:06 UTC)

care a impulsionat extinderea oraşului spre vest. Sucevița a asigurat, în perioada 1960–1970, resursele de apă potabilă pentru alimentarea oraşului[16].

Corelată cu planeitatea terenurilor, existența râurilor s-a manifestat şi ca factor restrictiv pentru locuire pe teritoriul oraşului. În trecut, satul Rădăuți a fost afectat de numeroase inundații produse de Pozen şi Toplița, amenajarea cursului Topliței s-a realizat de-abia la sfârşitul secolului al XVIII-lea.

Apele freatice din cadrul Depresiunii Rădăuți sunt cantonate la adâncimi mici, în straturile de pietrişuri şi nisipuri din şesurile aluvionare şi sunt, la rândul lor, alimentate de apele din conurile de dejecție[17]. Consultând unele studii anterioare, realizate de I. Şandru şi C. Blaj în anii ’50, Cornel Iațu remarca faptul că oraşul Rădăuți a fost împărțit într-o „zonă vestică cu izofreate în luna iulie de 2–4,5 m şi în februarie de 3,8 m şi o zonă estică cu izofreate de 0–1 m în iulie şi 0–2 m în februarie”[18].

Nivelul hidrostatic ridicat al pânzei freatice a constituit un important factor restrictiv pentru locuire în Rădăuți. Pe lângă dificultățile de fundare a clădirilor, igrasierea locuințelor, această caracteristică a întârziat amenajarea sistemului urban de canalizare. Primul canal din Rădăuți a fost construit abia la începutul secolului al XX-lea, pe Str. Ştefan cel Mare; ulterior, în anul 1961, a fost construit un canal de 1,4 km în lungul Str. Tudor Vladimirescu, care deservea Întreprinderea de Prelucrare a Lemnului[19].

Forajele executate la Rădăuți au constatat prezența apelor subterane de adâncime între 59 şi 88 m[20]. Aceste ape prezintă importanță deosebită pentru locuire, calitatea lor fiind foarte bună, ceea ce a determinat amenajarea unui sistem de captare din subtern a apei, pentru alimentarea cu apă potabilă a oraşului în apropiere de Rădăuți, la Măneuți.

Clima, temperat continentală cu nuanțe baltice, este mai rece şi mai umedă decât în alte regiuni de podiş din țară. Temperatura medie anuală la Rădăuți este de 7,7°C. Iernile sunt reci, cu temperaturi medii de –3°C, iar verile, moderate, cu temperaturi de 17,5°C. Media termică a celei mai calde luni, iulie, este de 18,4°C, iar a lunii ianuarie, cea mai rece, este de –3°C, rezultând o valoare a amplitudinii termice medii anuale de 21,4°C. Valoarea precipitațiilor medii anuale este de 660 mm/an (cea mai mare valoare înregistrată în întreg Podişul Sucevei), însă uneori se înregistrează diferențe de la an la an. De exemplu, în anul 1986 au căzut doar 346 mm precipitații, iar în anul 1991 – 810 mm.

Circulația maselor de aer pe teritoriul localității este predominant vestică, deschiderea spre nord a depresiunii favorizează pătrunderea şi stagnarea, mai ales iarna, a unor mase de aer foarte reci. În astfel de condiții, se înregistrează cele mai

[16] Dragoş Luchian, *op. cit.*, p. 14.
[17] Cornel Iațu, *op. cit.*, p. 63.
[18] *Ibidem*, p. 310.
[19] Dragoş Luchian, *op. cit.*, p. 26.
[20] Corneliu Iațu, *op. cit.*, p. 64.

BDD-A32638 © 2020 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:06 UTC)

scăzute valori ale temperaturii din țară (–34,2°C în 28 decembrie 1996[21]), orașul Rădăuți fiind considerat, pe bună dreptate, un „pol al frigului".

Clima, prin elementele sale, contribuie hotărâtor la modelarea și crearea de peisaje. Implicațiile climatice asupra mediului și peisajului urban sunt numeroase și variate: clima condiționează formarea de topoclimate la nivelul teritoriului, impune specificul învelișului vegetal și de soluri, vegetația fiind un element reper al peisajului; de asemenea, prin succesiunea anotimpurilor, generează diferențieri cu implicații evidente în definirea peisajelor și asupra activității umane.

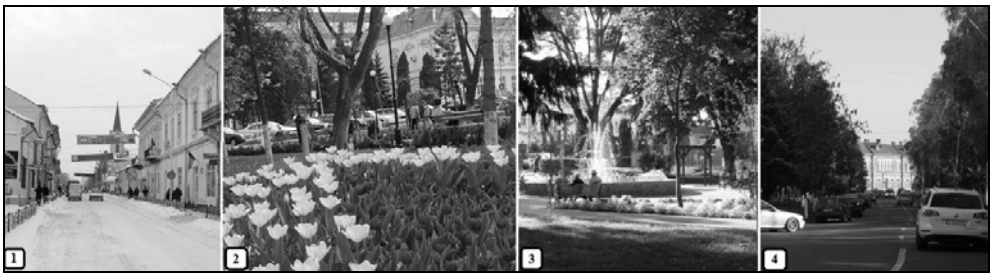

Foto. 3. Rădăuți – peisaje impuse de alternanța anotimpurilor: 1) Peisaj de iarnă pe Str. Ștefan cel Mare; 2, 3) Peisaj de primăvară și de vară în Parcul Primăriei; 4) Peisaj de toamnă pe Calea Bucovinei. Sursa: fotografii realizate de Luminița Lăzărescu.

Caracteristicile termice specifice climatului orașului (ierni lungi și foarte reci, în care temperaturile coboară sub –25°C, numărul mediu de zile cu temperaturi de peste 10°C de 160–180 zile pe an[22]) impun existența și funcționarea pe teritoriul orașului a sistemelor de producere și transport a energiei termice, intervalul de furnizare a agentului termic fiind cuprins între 15 octombrie și 15/30 aprilie.

Din timpuri vechi, în cadrul acestei așezări s-a practicat o agricultură de subzistență, spațiile însemnate fiind destinate acestei activități (în conformitate cu datele statistice aferente anului 2011, din totalul de 3 230 ha, 2/3 aveau folosințe agricole). Toți indicatorii termici sunt foarte importanți pentru diferite culturi agricole, valorile mai mici ale acestora față de constanta termică a plantei de cultură înseamnă, practic, o restricție de cultură, deoarece planta nu reușește să ajungă la maturitate[23]. De aceea, cultivarea unor categorii de plante ce nu se încadrează în limitele termice ale teritoriului orașului reprezintă un risc.

Corelând valorile umidității (80% pentru teritoriul orașului, cu valorile maxime înregistrate în luna decembrie și iunie, când poate ajunge și la 92%) cu cele ale valorilor cele mai mici, respectiv mai ridicate ale temperaturilor (iarna sub

[21] Bogdan Nistor, *Podișul Sucevei. Studiu termo-pluviometric*, Suceava, Editura „George Tofan", 2014, p. 92.

[22] Corneliu Iațu, *op. cit.*, p. 58.

[23] *Ibidem*, p. 8.

BDD-A32638 © 2020 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:06 UTC)

–10° /–20°C; vara, peste 30°C; 5 zile tropicale – 20, în anul 2000[24]), putem aprecia că, în special în sezonul rece, când se manifestă şi vântul, se creează condiţii de manifestare a disconfortului termic, situaţie în care valorile temperaturilor şi umezelii percepute sunt mai mari.

Condiţiile climatice, asociate cu alte caracteristici ale componentelor cadrului natural (planeitatea reliefului, nivelul ridicat al apelor freatice), au constituit factori restrictivi pentru locuire încă din primele faze de evoluţie ale oraşului şi până în prezent. Localizarea într-o zonă mlăştinoasă şi nivelul ridicat al precipitaţiilor determinau, în trecut, inundarea frecventă a vechii vetre, fapt care a limitat timp de secole extinderea oraşului spre sud. Prima evoluţie importantă şi debutul urbanizării au fost condiţionate de asanarea, în secolul al XIX-lea, de către austrieci, a mlaştinii ce ocupa suprafeţe mari în sudul aşezării.

Cantităţile mari de apă provenite din ploi (torenţiale sau de lungă durată) determină şi creşterea nivelului hidrostatic al apelor freatice, aflate şi aşa destul de aproape de suprafaţă pe teritoriul oraşului, ceea ce are ca efect inundarea beciurilor şi igrasierea locuinţelor.

Un aspect important din perspectiva locuirii este posibilitatea asigurării accesului la resursele de apă potabilă. Rădăuţiul se alimentează din râul Suceava la Măneuţi, prin captări subterane, debitul râului şi, implicit, disponibilul de apă fiind influenţate direct de regimul termic şi pluvial impus de climatul teritoriului. Sfârşitul toamnei, iarna şi începutul primăverii, respectiv intervalul octombrie – aprilie, se caracterizează prin cantităţi mici de precipitaţii, doar 24% din total[25], şi temperaturi negative, ceea ce determină o scădere a debitelor râului Suceava şi a volumului debitului subteran al acestuia. În aceste perioade, presiunea apei furnizate populaţiei scade, unele situaţii impunând chiar sistarea furnizării.

Cantitatea medie anuală de precipitaţii este de 660 mm, însă distribuţia lor plurianuală este destul de diferenţiată. Variaţii mari ale cantităţii de precipitaţii se înregistrează şi de la un an la altul, mai ales dacă se iau în considerare valorile anuale extreme. La Rădăuţi, cel mai ploios an a fost 1955, când s-au înregistrat 1 217,6 mm, iar cel mai secetos anul 1986, cu 346,7 mm[26]. Aceste valori reduse din sezonul rece, asociate cu temperaturi negative, pot dăuna grav culturilor agricole. Cele mai mari valori de precipitaţii căzute în 24 de ore au fost de 90,8 mm (11.08.2006). Durata medie a unei ploi de vară este de 1–1,5 ore, dar sunt cunoscute şi situaţii, destul de rare, în care o ploaie a durat 96 de ore (iulie 2008), cu o cantitate de 193,6 mm[27]. În urma acestei ploi, debitele multor râuri din zonă au crescut, provocând inundaţii care au deteriorat utilajele staţiei de captare de la Măneuţi, ceea ce a avut drept consecinţă întreruperea timp de o săptămână a alimentării cu apă a municipiului Rădăuţi.

[24] *Ibidem*, p. 93.
[25] Corneliu Iaţu, *op. cit.*, p. 60.
[26] Costică Brânduş, Ionuţ Cristea, *op. cit.*, p. 64.
[27] *Ibidem*, p. 65.

BDD-A32638 © 2020 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:06 UTC)

Efecte negative pot avea precipitațiile căzute în cantități prea mari (averse, inclusiv un strat de zăpadă prea gros), care pot înăbuși plantele de cultură, ploile torențiale putând afecta și inflorescența plantelor și dezvoltarea lor[28].

Numărul mare de zile cu strat de zăpadă, corelat cu lățimea mică a unor artere rutiere și trotuare, generează dificultăți de deplasare atât pentru automobile, cât și pentru pietoni.

Vânturile pot influența și ele negativ locuirea, dacă avem în vedere faptul că direcția dominantă a acestora pe teritoriul orașului Rădăuți (din NV, în 31% din cazuri) se suprapune orientării principalelor artere de circulație din interiorul orașului. Iarna, masele de aer care se deplasează cu viteze mari sunt canalizate pe aceste culoare, se formează curenți puternici, care intensifică senzația de frig, determină troienirea zăpezii și îngreunează circulația.

În trecut, amplasarea în partea de nord-vest a orașului a unor unități industriale facilita răspândirea noxelor şi a poluanților în interiorul orașului, dată fiind orientarea nord-vest – sud-est și est-vest a principalelor artere rutiere din oraș.

Durata de strălucire a Soarelui însumează 2 203 ore anual, ceea ce constituie un bun potențial de iluminare pentru locuințe pe întreg teritoriul orașului.

Clima, deși mai rece și mai umedă decât în alte regiuni de podiș din țară, nu a constituit un impediment în valorificarea potențialului natural de către populație. Omul s-a adaptat foarte bine condițiilor de viață de pe teritoriul așezării. Cel mai bine reflectă acest lucru acoperișul caselor, care, pentru a proteja locuința împotriva intemperiilor și a vânturilor, a fost construit în patru ape. Dintre acestea, două sunt late, de formă trapezoidală – și anume, cea din față și cea din spate, care se îmbină la coamă –, iar celelalte două, de la pereții laterali, sunt mai înguste, triunghiulare. Casele cu acoperișul în două ape sunt o inovație alogenă, introdusă pe vremea stăpânirii austriece.

Foto. 4. Rădăuți – clădiri cu specific austriac: 1) Casa Germană; 2) Case pe Calea Cernăuți; 3) Clădiri din centrul istoric; 4) Clădirea Primăriei.
Sursa: fotografii realizate de Luminița Lăzărescu, iulie 2018.

Învelișul biopedologic natural specific depresiunii este cel al pădurii de foioase, asociațiile vegetale, faunistice și pedologice actuale au fost puternic modificate antropic. Extinderea pădurii s-a redus considerabil, în favoarea suprafețelor ocupate de așezări, pajiști și terenuri agricole.

[28] *Ibidem*, p. 61.

BDD-A32638 © 2020 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:06 UTC)

Desecarea zonei centrale şi extinderea teritorială a oraşului au determinat restrângerea arealului vegetaţiei palustre, specifică, în prezent, doar zonei „Ochiuri”, din estul oraşului, declarată rezervaţie naturală.

Valorificarea resurselor forestiere din apropiere a avut o contribuţie majoră la dezvoltarea industriei rădăuţene – au fost construite numeroase fabrici de cherestea şi mobilă, care au asigurat dezvoltarea economică a întregii depresiuni.

În prezent, este valorificată şi valenţa estetică a învelişului vegetal, suprafeţe importante din interiorul oraşului fiind ocupate de vegetaţie ornamentală.

Resursele pedologice, privite prin prisma rolului de suport al activităţii agricole, condiţionează, într-o anumită măsură, stabilitatea unei aşezări care are ca ocupaţie principală agricultura, în consecinţă poate fi subliniată şi contribuţia acestui factor la crearea concentrării umane din Rădăuţi.

Solurile fac parte din clasa argiluvisoluri, iar dintre solurile azonale prezente pe teritoriul oraşului fac parte lăcoviştile, soloneţurile şi solurile aluviale. Deşi sunt afectate local de exces de umiditate, solurile constituie o resursă valoroasă, care a susţinut dezvoltarea localităţii într-o primă fază şi care, utilizată raţional şi întreţinută în continuare din punct de vedere agrotehnic, poate susţine, pentru o perioadă lungă de timp, practicarea agriculturii şi asigurarea resurselor de hrană pentru locuitorii oraşului.

Alături de celelalte componente naturale analizate, învelişul biopedogeografic a avut şi el o contribuţie însemnată la dezvoltarea aşezării. În trecut, pădurile de foioase, care constituiau adăpost pentru numeroase specii de animale, alături de râurile pline de peşte şi de pajiştile bogate, au oferit populaţiei resursele necesare traiului: materiale de construcţie, lemn de foc şi hrană, ceea ce a favorizat stabilirea pe aceste meleaguri a primelor comunităţi umane, reprezentate, cel mai probabil, de triburi de păstori.

Practicarea agriculturii sub forma păşunatului, prima activitate economică desfăşurată de locuitori pe aceste teritorii, reprezintă un exemplu de valorificare pentru locuire a resurselor oferite de componenta biopedogeografică. O dovadă că rădăuţenii se numărau printre cei mai buni crescători de animale din Moldova era şi desfăşurarea săptămânală în oraş a târgului de animale, renumit datorită calităţii cabalinelor şi bovinelor crescute în Rădăuţi.

Un alt aspect care ilustrează favorabilitatea componentei pentru locuire este legat de utilizarea lemnului drept combustibil pentru încălzirea locuinţelor şi prepararea hranei. În trecut, pentru încălzirea locuinţelor din Rădăuţi era folosit exclusiv lemnul; abia din anul 1962 s-a trecut la utilizarea păcurii, când a fost dată în folosinţă centrala termică şi s-a început distribuirea agentului termic în sistem centralizat[29].

În afară de importanţa economică propriu-zisă, vegetaţia joacă un rol hotărâtor în menţinerea echilibrului natural al mediului înconjurător. Funcţiile ce subliniază importanţa naturală a acestor spaţii şi contribuie la creşterea calităţii

[29] Dragoş Luchian, *op. cit*., p. 28.

BDD-A32638 © 2020 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:06 UTC)

locuirii sunt: cea climatică; edafică; antipoluantă; socială (sunt spații de relaționare, odihnă, recreere, cum sunt locurile de joacă, pentru plimbări și activități în familie). În același timp, vegetația arboricolă a parcurilor oferă habitat unei varietăți de păsări, insecte și altor organisme, implicate în asigurarea echilibrului ecologic în cadrul mediului urban.

Tabel nr. 1

Structura spațiilor verzi din municipiul Rădăuți

Nr. crt.	Denumirea	Suprafața (mp)	Tip de spațiu verde
1.	Parcul Alexandru Sahia	9 487	Scuar + luciu de apă
2.	Parcul central nr. 1	7 449	Grădină
3.	Parcul central nr. 2	16 065	Parc
4.	Parc zoologic	19 000	Parc
5.	Zone verzi pe aliniamentul străzilor	135 500	Rabate și înierbate
6.	Grădini de cartier	270 000	Grădini de cartier

Sursa: Primăria Municipiului Rădăuți, 2016.

O realitate evidentă în Rădăuți este aceea că suprafețe destul de mari din cadrul orașului sunt ocupate de spații verzi aparținând spațiului privat (grădini, livezi, terenuri înierbate) sau domeniului public (spații verzi în lungul drumurilor, înierbate sau cu flori, scuare, grădini publice și parcuri, grădini de cartier amenajate pentru plimbările în aer liber sau staționare).

Amenajarea teritoriului municipiului Rădăuți pentru locuire – repere istorice

Începuturile amenajării pentru locuire a teritoriului Municipiului Rădăuți coincid, am putea spune, cu constituirea sa ca aşezare umană, la acest proces aducându-și contribuția, din cele mai vechi timpuri, populația stabilită în acest spațiu.

Procesul de populare a acestui teritoriu s-a realizat neîntrerupt până în prezent, primele urme ale locuirii au fost descoperite în vadul Suceviței, fiind încadrate de specialişti în civilizația Cucuteni B, cu o vechime de aproape 5 000 de ani[30].

Continuitatea populării este susținută și de creşterea numerică a populației, atestată prin datele recensămintelor. De exemplu, în anul 1774, Rădăuțiul număra circa 700 de suflete[31]; în anul 2011, populația Rădăuțiului se ridica la 32 350 de locuitori, iar în 2018 la 34 692 de locuitori[32].

Punctul de plecare al procesului de amenajare a teritoriului pentru locuire l-a constituit ctitorirea bisericii domneşti de către voievodul Bogdan I (1359–1365),

[30] Dragoş Luchian, *op. cit.*, p. 9.
[31] *Ibidem*, p. 24.
[32] INSSE, Baze de date statistice. Tempo Online – serii de timp; http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/ (17.11. 2019).

BDD-A32638 © 2020 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:06 UTC)

întemeietorul statului feudal Moldova. Biserica domnească a fost ridicată, în anul 1402, la rangul de episcopie[33]. Mănăstirea Bogdana reprezintă nucleul spiritual şi social în jurul căruia s-a organizat, timp de secole, locuirea în Rădăuți, biserica domnească devenind principalul reper istoric şi imaginea-simbol a oraşului. Episcopia a jucat un rol important în dezvoltarea socio-economică a regiunii, a susținut practicarea agriculturii, a impulsionat dezvoltarea comerțului, a meşteşugurilor, precum şi a funcției culturale. În cadrul episcopiei, au funcționat în timpuri vechi: o legătorie de cărți bisericeşti, o clopotărie, un atelier de icoane, în cadrul căruia se „zugrăveau şi se ferecau icoane în argint aurit"[34]. Totodată, existența ei a constituit şi un factor limitativ pentru dezvoltarea aşezării, deoarece sistemul mănăstiresc urmărea menținerea forței de muncă în stare de robie. De multe ori, din motive specifice perioadei feudale, vatra rămânea „pustie de oameni", fapt ce a încetinit dezvoltarea localității[35].

În perioada stăpânirii habsburgice, ca rezultat al politicii de colonizare a teritoriului, dusă de administrația austriacă, localitatea a înregistrat o importantă creştere demografică, pe baza stabilirii în localitate a funcționarilor germani, a evreilor şi a altor grupuri de lucrători de diferite naționalități. Creşterea numărului de locuitori a antrenat o serie de lucrări de amenajare a teritoriului: desecarea terenurilor mlăştinoase ce se întindeau în sudul aşezării, canalizarea Topliței, amenajarea rețelei de drumuri, construirea şi darea în folosință a căii ferate Rădăuți – Dorneşti (1889), extinderea spațiului construit şi a celui destinat locuințelor, ridicarea unui număr mare de clădiri cu rol administrativ, înființarea primelor şcoli, spitale – în fapt, o dinamizare a tuturor activităților economice din cadrul aşezării, ceea ce a permis trecerea la faza urbană de dezvoltare, care a inclus faza de târg (1819) şi apoi cea de oraş (1852).

Primele decenii ale secolului al XX-lea s-au remarcat printr-un regres în toate domeniile vieții social-economice, ca urmare a consecințelor războaielor mondiale (pierderi de vieți omeneşti, importante distrugeri ale patrimoniului construit, falimentarea multor fabrici)[36]. De la mijlocul secolului al XX-lea, trecerea la regimul socialist, creşterea volumului investițiilor pentru dezvoltarea industriei, agriculturii, gospodăririi comunale şi, mai ales, pentru lărgirea spațiului de locuit, îşi pun amprenta atât asupra extinderii spațiale, cât şi asupra organizării şi amenajării teritoriului aşezării.

Perioada socialistă a avut o influență considerabilă asupra evoluției teritorial-funcționale a oraşului şi a amenajării edilitare a teritoriului. Construirea unor mari unități industriale, dezvoltarea şi modernizarea producției agricole, în special a celei zootehnice, a făcut ca Rădăuțiul anilor '80 să dobândească un profil funcțional agro-industrial.

[33] Dimitrie Dan, *Cronica Episcopiei de Rădăuți*, Viena, 1912, p. 38.
[34] *Ibidem*, pp. 131–134.
[35] Dragoş Luchian, *op. cit.*, pp. 11–12.
[36] *Ibidem*, p. 23.

BDD-A32638 © 2020 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:06 UTC)

Foto. 5. Rădăuți – zona centrală. Rândul de sus: clădiri istorice datând din sec. XVIII–XIX. Rândul de jos: imagini actuale (1, 2 – centrul localității, cu fosta clădire a Primăriei; 3, 4 – Str. Ștefan cel Mare și Biserica catolică; 5, 6 – clădirea actuală a Primăriei care, în timp, a găzduit: Direcția Hergheliei, Cercul și comandamentul militar, sediul Comitetului raional al P.C.R; 7, 8 – Templul Evreiesc). Sursa: fotografii realizate de Luminița Lăzărescu.

În această perioadă, s-a dezvoltat în mod deosebit fondul locativ al orașului, prin construirea cartierelor de blocuri. În perioada 1965–1975, au fost date în folosință 1 400 de apartamente[37]; în anul 1977, numărul locuințelor din Rădăuți se ridica la 6 412 (6 470)[38], iar până în anul 1989 a crescut la 10 362 de locuințe (din care 6 279 în proprietate socialistă)[39].

Tot în această perioadă s-a construit sistemul centralizat de alimentare cu apă (lungimea liniară a rețelei de distribuție a apei a crescut de la 1,5 km în 1965[40] la 43,9 km)[41], rețeaua de canalizare a ajuns la o lungime liniară de 33,5 km[42], s-a extins rețeaua de distribuție a energiei termice și a apei calde, a crescut numărul de locuințe racordate la curent electric, a fost amenajat sistemul de iluminat public, s-au construit și au fost date în folosință fabrici, unități școlare, spitalul municipal. În principalele zone rezidențiale se construiesc spații destinate desfășurării activităților comerciale; piața agroalimentară se mută într-o nouă locație, se dau în folosință clădiri administrative și culturale.

După anul 1990, Rădăuțiul a traversat perioada de tranziție spre o economie de piață, marcată de un proces de repliere la noile mecanisme generate de condițiile economiei de piață. Transformările majore din viața politică, socială și economică a țării s-au resimțit și la nivelul orașului, având o influență negativă asupra tuturor domeniile activității social-economice. Până în anul 2000, toate

[37] Dragoș Luchian, *op. cit.*, p. 24.
[38] *Ibidem*, pp. 55–56.
[39] INS prin Direcția Județeană de Statistică Suceava, *Fișa localității Rădăuți*, 1985–1996, indicator 35, p. 70.
[40] Dragoș Luchian, *op. cit.*, p. 24.
[41] INS prin Direcția Județeană de Statistică Suceava, *Fișa localității Rădăuți*, 1985–1996, indicator 34, p. 69.
[42] *Ibidem*.

BDD-A32638 © 2020 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:06 UTC)

sectoarele de activitate economică au înregistrat o stagnare, chiar un ușor regres. Cel mai afectat, după sectorul industrial, a fost sectorul construcțiilor de locuințe, care s-a redresat abia după anul 2015.

Pe fondul restructurării industriei și a închiderii întreprinderilor mari din oraș, a început să se manifeste o serie de probleme sociale, numeroase persoane și-au pierdut locul de muncă, multe familii fiind nevoite să migreze pentru a-și asigura o sursă permanentă de venit.

Caracteristicile definitorii ale locuirii actuale în municipiul Rădăuți – rezultat al influenței factorilor antropici

Localitatea are, în intravilan, zone de lotizări cu diferite funcțiuni: locuire, agricolă, unități economice, unități de gospodărie publică și echipare edilitară, depozitarea deșeurilor, unități turistice și de agrement, unități cu destinație specială după cum se poate observa pe harta zonării funcționale (foto. 6).

Foto. 6. Zonarea funcțională a municipiului Rădăuți (hartă realizată de Luminița Lăzărescu, 2019).

Structurarea actuală a spațiului urban este rezultatul organizării și amenajării teritoriului, realizate pe parcursul întregii evoluții a localității, din momentul apariției ei și până în prezent.

BDD-A32638 © 2020 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:06 UTC)

Câteva trăsături distinctive ale morfologiei urbane rădăuțene sunt: organizarea concentrică a spațiului funcțional – o zonă centrală cu funcții de servicii, spre exteriorul acesteia sunt situate spații rezidențiale care au înglobat, în timp, areale de servicii specializate (comerciale, culturale, sanitare etc.), spre periferia așezării este amplasată zona agricolă; trecerea spre zona agricolă, realizată printr-o fâșie de tranziție, cu caracteristici mixte, rezidențiale și de servicii; o distincție clară a spațiului locuit nord-sud – partea nordică, mai veche, este dominată de locuințe individuale și de construcții cu arhitectură specifică perioadei austriece; partea sudică, edificată după 1970, combină locuințele colective cu cele individuale ridicate recent, însă păstrează ca element distinctiv arhitectura specifică perioadei comuniste; o tramă stradală principală, radiară, orientată convergent spre centrul orașului, completată de o rețea secundară cu elemente mai geometrizate în sud și mai sinuoase în nord; dinamica mai accentuată a părții sudice, axată pe artera de legătură cu reședința de județ, municipiul Suceava.

Fondul locativ al orașului Rădăuți includea, în anul 2018, un număr de 13 041 de locuințe (față de 10 507 locuințe în anul 1990)[43], grupate în gospodării individuale, înșiruite cu două sau mai multe locuințe și locuințe colective.

Profilul localității este unul jos în nordul, estul, vestul localității și înalt în sudul orașului și, izolat, în partea centrală a orașului. Locuințele cu un regim de înălțime de P + 1 și P + 2 predomină, în raport cu cele cu patru sau mai multe etaje.

Mai bine de jumătate din fondul locativ are o vechime mai mare de 100 de ani, ceea ce face ca, în mare parte, să se încadreze în cadrul clădirilor cu risc sporit de periculozitate, ca urmare a deteriorării elementelor structurale provocate de seisme, cât și din cauza vechimii materialelor.

În ceea ce privește materialele de construcție, gama este diversificată, incluzând în cea mai mare parte materiale durabile: lemn, cărămidă, prefabricate și beton.

Observarea în teren a tipurilor de locuințe a dus la individualizarea a trei categorii de spații rezidențiale: spații dominate de locuințe individuale, spații în care imobilele colective dețin o pondere majoritară și spații mixte, în care ponderile celor două tipuri de locuințe sunt aproximativ egale.

Locuințele individuale au extindere apreciabilă, fiind prezente pe tot teritoriul orașului, ocupând suprafețele cele mai mari în jumătatea nordică a orașului, în partea de vest, est și spre periferia sudică a localității. Acest fapt este legat de vechimea mare a așezării și de preferința actuală a populației pentru locuințele individuale.

Locuințele colective sunt organizate frecvent în grupuri de 15–20 de imobile amplasate în lungul arterelor de circulație, separate între ele de spații verzi sau cu alte utilități. Cele mai vechi cartiere de blocuri (Bogdan Vodă, Călărași, Stadion și Hurmuzachi) au fost construite începând din 1965, urmate de cartierele Hipodrom, Grănicer și Mihai Viteazul, Obor, care s-au ridicat până în 1989. În aceste cartiere rezidențiale, construite în perioada comunistă, fondul de locuințe este constituit din

[43] INSSE, Baze de date statistice. Tempo Online – serii de timp; http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online (17.11. 2019).

BDD-A32638 © 2020 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:06 UTC)

blocuri de locuințe formate din parter și patru etaje (P + 4). Cartierele nou construite în partea centrală a orașului (cartierul Aleea Primăverii – Centru) includ și blocuri mai înalte, cu regim P + 8.

Existența zonelor rezidențiale mixte este legată de construirea de imobile colective (blocuri de apartamente) după anul 2005, pe suprafețe din interior sau de la periferie, ocupate deja de locuințe individuale. Acestea sunt grupate în ansambluri de 2–5 imobile și ocupă spații în partea de nord-vest, centru și vest a orașului.

În ceea ce privește modul de organizare a locuinței, precizăm că: în partea nordică a orașului predomină casele cu structură tradițională, cu un hol central din care se intră în două până la cinci încăperi, cu bucătăria în interior sau separat, într-o anexă, cu acoperiș din tablă sau, mai rar, șindrilă; casele au curți largi și grădini amplasate lateral sau în spatele gospodăriei. Acest tip de locuințe se mai găsește în zona centrală, unde ele sunt aliniate la trotuarul stradal – curțile fiind poziționate în spatele locuinței –, și pe întreg teritoriul municipiului, unde sunt, în general, retrase de la stradă, având în fața casei grădini cu flori. Casele mai noi se grupează în spațiile rezidențiale din sudul orașului, fiind prezente însă dispersat și în restul teritoriului, au arhitectură modernă, sunt acoperite cu tablă de tip Lindab, au curți pavate, cu regim de înălțime P + 1 sau P + 2, la etaj fiind amplasate, de regulă, dormitoarele, parterul fiind structurat în mai multe spații cu utilități diferite: bucătărie, living, camere de zi etc.

Foto. 7. Rădăuți – vedere panoramică. Stânga: vedere dinspre centru spre nord; dreapta: vedere din vest spre est și sud-est.

Accesul la apă caldă și căldură, apă potabilă curentă, accesul la electricitate, la gaze naturale, canalizare, servicii de salubritate, apropierea de furnizorii de servicii educaționale, medico-sanitare, comerciale și sociale etc., toate acestea tind să formeze un tot unitar, care dă măsura calității locuirii, prin accesul la utilități publice[44]. Pe teritoriul administrativ al orașului Rădăuți există un sistem centralizat de alimentare cu apă din surse locale, cu o lungime de 55,4 km (2011), care asigură apă potabilă pentru populație, obiective socio-culturale și pentru agenții economici și o rețea de canalizare cu lungimea de 44,2 km (2011)[45].

[44] Bogdan Voicu, „Despre precaritatea locuirii urbane în România”, în „Calitatea vieții”, anul XVI, nr. 1–2, 2005, p. 51.

[45] INS prin Direcția Județeană de Statistică Suceava, *Fișa localității Rădăuți*, 2008–2011.

BDD-A32638 © 2020 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:06 UTC)

Orașul Rădăuți este racordat la rețeaua națională de distribuție a gazelor naturale. S.C. NORD GAZ a concesionat spre execuție și asigurarea distribuției rețeaua de gaze naturale în Rădăuți, lungimea rețelei de distribuție a gazelor fiind de 96 km în anul 2011[46].

Alimentarea orașului cu energie electrică se realizează printr-o linie aeriană de la Suceava, racordarea făcându-se prin intermediul unei stații electrice de 110/20 kv, echipată cu două transformatoare de 25MVA fiecare. Rețeaua de medie tensiune de 20 kv este postată pe stâlpi de beton tip RENEL, posturile de transformare sunt de tip aerian, iar rețeaua de joasă tensiune asigură racordarea tuturor beneficiarilor, realizând în același timp și iluminatul public.

Tabel nr. 2

Racordarea locuințelor din Rădăuți la dotări edilitare, în anul 2012

Utilități Anul 2012	Apă curentă în interiorul locuinței		Racordare la sistemul de canalizare		Racordare la sistemul de termoficare		Apă caldă în interiorul locuinței
Regim	Sistem centralizat	Sistem propriu	Sistem centralizat	Sistem propriu	Sistem centralizat	Sistem propriu	
Număr locuințe racordate din 12 084 total	10 016	694	9 256	1 189	6 162	5 572	9 677

Sursa: INS prin Direcția Județeană de Statistică Suceava, *Fișa localității Rădăuți*, 2008–2012.

Analiza datelor statistice evidențiază faptul că doar 88,62% din locuințe beneficiază de apă curentă în interior, 80,08% dispun de acces la apă caldă în interiorul locuinței, accesul la servicii de canalizare este asigurat doar în proporție de 86,43%, o situație mai bună remarcându-se în cazul sistemelor de încălzire. În ceea ce privește accesul la apă caldă, în anul 2012, un număr de 9 932 de locuințe beneficiau de aceste servicii (83% din total), 6 317 din rețeaua publică și 3 360 în sistem propriu, repartiția teritorială fiind similară cu cea a alimentării cu apă.

Semnificativ din perspectiva locuirii în cadrul unui habitat este accesul populației la diferite tipuri de servicii: de transport, comerciale, culturale, medicale, de asistență socială, de salubrizare etc., acesta reflectând capacitatea orașului de a satisface anumite necesități ale populației rezidente (asigurarea hranei, deplasare, comunicare și relaționare, educaționale etc.).

Rețeua rutieră din Rădăuți este formată din drumuri principale (naționale: DN 2H și 17A și județene: DJ 178C) modernizate, ce pot susține un flux mai mare de autovehicule și se dirijează radiar spre centrul așezării și drumuri orășenești, care se impun în peisajul urban prin caracteristici diferite (lățime ce variază de la 1,5 m la 6 m, cu sau fără îmbrăcăminte asfaltică). Orașul nu dispune de transport în comun și este străbătut, prin partea centrală, de o cale ferată care deservește tronsonul Dornești – Putna și leagă Rădăuțiul de Suceava.

[46] *Ibidem*.

BDD-A32638 © 2020 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:06 UTC)

Deși apreciem că necesitățile de deplasare a populației pe teritoriul municipiului sunt asigurate într-o măsură mulțumitoare, putem sublinia totuși o serie de neajunsuri, din perspectiva calității locuirii. Concentrarea principalelor drumuri în centrul orașului produce blocaje de circulație în special vara, când zona este tranzitată de turiști și de rezidenții întorși din străinătate, pentru a-și petrece concediul împreună cu familia. Orașul nu dispune, încă, de o centură ocolitoare, traficul greu străbate pe o porțiune orașul – centru și nord-vest –, expunând zonele limitrofe locuite la zgomot, trepidații și praf. Pentru circulația pietonală, au fost amenajate corespunzător trotuare doar în zona centrală a orașului, în zonele periferice ale orașului trotuarele au lățimi mici, îmbrăcămintea asfaltică este deteriorată, și sunt ocupate de autoturisme parcate, pe suprafețe mari (în special la periferii) lipsesc.

O altă caracteristică a rețelei stradale a municipiului Rădăuți este despărțirea părții de nord de cea de sud de calea ferată, legătura dintre ele făcându-se prin treceri la nivel cu calea ferată. Această situație diminuează fluența circulației rutiere și scade siguranța locuirii, prin expunerea populației la accidente.

Trecutul încărcat de istorie, funcția importantă religioasă pe care a deținut-o orașul până în secolul al XVIII-lea, multitudinea și diversitatea manifestărilor artistice, culturale, etnografice şi ştiinţifice, organizate periodic în municipiu, prezența instituțiilor culturale, precum și interesul cetățenilor față de fenomenul cultural conferă municipiului Rădăuți atributul de oraş cultural. Serviciile socio-culturale din orașul Rădăuți sunt furnizate de următoarele instituții de cultură: Biblioteca „Tudor Flondor” (dispune de 98 000 de volume); Casa de Cultură (cu o capacitate de 500 de locuri și un cinematograf cu 80 de locuri); Galeriile de Artă; Muzeul Etnografic „Samuil și Eugenia Ioneț” (are 8 000 de piese muzeografice, organizate în 13 colecții, din care 1 000 de pise sunt expuse în expoziții permanente); Clubul Copiilor.

În Municipiul Rădăuți, există un număr mare de biserici, care facilitează accesul credincioșilor la servicii religioase adecvate tuturor confesiunilor existente în cadrul comunității.

Serviciile educaționale includ formele de şcolarizare pentru nivelurile preşcolar, gimnazial, liceal şi postliceal. În Rădăuți, funcționează trei licee, cinci şcoli gimnaziale și șase grădinițe care acoperă cerințele interne, repartiția unităților în teritoriu fiind echilibrată. În oraş, funcționează nouă biblioteci: o bibliotecă municipală și opt aparținând unităților şcolare.

Municipiul Rădăuți dispune atât de rețea de telefonie fixă digitală, cât şi de acces la rețelele de telefonie mobilă Orange, Vodafone, Digi etc. Pe lângă serviciile de telefonie fixă și mobilă, în municipiu este asigurat și accesul la internet, prin intermediul unor firme specializate.

Aprovizionarea populației cu mărfuri alimentare și nealimentare în cadrul orașului este deservită de o rețea de desfacere, cu magazine grupate în concentrări comerciale de diferite mărimi. În trecut, unitățile comerciale erau amplasate cu precădere în zona centrală, ulterior, odată cu ridicarea cartierelor de blocuri din sudul orașului, s-a produs o dispersie a acestora pe toată suprafața orașului. Rețeaua

BDD-A32638 © 2020 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:06 UTC)

comercială existentă a fost completată de supermarketuri (Lidl, Kaufland, Profi) localizate spre periferii, în vestul orașului, spre Marginea, dar și în interior. Orașul dispune și de două piețe agroalimentare, care pun la dispoziția locuitorilor produse proaspete aduse spre comercializare de producătorii locali.

Dată fiind extinderea redusă a orașului, putem aprecia că, în general, accesibilitatea acestui tip de servicii este mai bună în partea centrală și în jumătatea sudică a orașului, care concentrează un număr mare de unități comerciale cu profil diversificat, în comparație cu partea nordică, vestică și estică unde există mai puține unități de profil, axate pe desfacerea mărfurilor alimentare.

Accesul populației la servicii de salubrizare poate fi apreciat pe baza datelor furnizate de firma de salubritate S.C. Servicii Comunale S.A. Aria de acoperire cu servicii de salubrizare a fost analizată conform graficului și rutelor de deservire furnizate de către firmă. Colectarea deșeurilor provenite din consumul populației se realizează conform unui grafic săptămânal de colectare de tip „door to door" și prin puncte de colectare cu depozitare temporară, deservite de containere amplasate în special în cartierele de blocuri. În multe areale situate la marginea orașului, care nu beneficiază de aceste servicii, locuitorii depozitează gunoaiele în spații neamenajate sau în luncile râurilor din apropiere.

La dispoziția populației din municipiul Rădăuți sunt puse și servicii financiar-bancare, prin agențiile/sucursalele băncilor: CEC Bank; BRD Groupe Société Générale; Raiffeisen Bank; Banca Comercială Română; Banc Post; Banca Transilvania; Unicredit Bank. Majoritatea au puncte de lucru amplasate în centrul orașului, aria de deservire fiind extinsă prin rețeaua de bancomate.

Serviciile medicale sunt oferite, în municipiul Rădăuți, prin intermediul următoarelor unități de profil: un spital municipal; un ambulatoriu integrat spitalului; un dispensar medical public; un centru de sănătate mintală; un punct de lucru al centrelor de dializă; trei cabinete medicale de medicină generală; nouă cabinete medicale școlare; 14 cabinete medicale de familie; 38 de cabinete medicale private; 18 farmacii; 14 cabinete stomatologice; zece laboratoare medicale[47]. Repartiția teritorială destul de largă asigură o bună acoperire și accesibilitate din orice parte a orașului.

Accesul populației la servicii sociale este asigurat de Direcția de asistență socială din cadrul Primăriei municipiului Rădăuți, care are în subordine mai multe unități specializate: cantina socială; căminul pentru persoane vârstnice; adăpostul de noapte. În municipiul Rădăuți există, de asemenea, două centre pentru copiii orfani: Centrul de Plasament „Universul copiilor" și Așezământul de Copii „Sfântul Ierarh Leontie". Centrul de Plasament de tip familial „Universul copiilor" a fost inaugurat în 2003 și are o capacitate de 16 locuri. Pentru a veni în ajutorul persoanelor singure, a bătrânilor și orfanilor, Mănăstirea „Bogdana" a construit în propria incintă un dispensar uman ce cuprinde trei cabinete medicale.

[47] INSSE, Baze de date statistice. Tempo Online – serii de timp; http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/ (17.11. 2019).

BDD-A32638 © 2020 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:06 UTC)

Concluzii

Analiza potențialului natural al teritoriului așezării evidențiază multiple aspecte care reflectă influența componentelor naturale asupra dezvoltării urbane și locuirii. Natura s-a manifestat, în general, ca factor favorizant pentru locuire în cadrul așezării dar, în anumite situații, și ca factor restrictiv, în special în primele etape de evoluție a așezării și mai puțin ulterior, când progresul tehnic a oferit populației posibilitatea eliminării, în mare parte, a restricțiilor naturale. Dintre caracteristicile componentelor mediului care se reflectă dominant în spațiul fizic al locuirii și în cadrul peisajului actual se remarcă: relieful cu altitudini joase, caracterizat prin planeitate și printr-o fragmentare redusă; prezența reliefului fluvial; elementele hidrografiei și diversitatea vegetației.

Factorii antropici au contribuit în mod decisiv la transformarea mediului natural și la dezvoltarea așezării umane printr-un proces neîntrerupt de populare și prin activitățile economice desfășurate din momentul constituirii ca așezare și până în prezent.

Amenajarea teritoriului orașului pentru locuire păstrează o importantă componentă istorică, introducerea elementelor de progres și de îmbunătățire a infrastructurii se realizează cu dificultate, există numeroase neajunsuri referitoare la accesul populației la utilități și servicii în municipiul Rădăuți.

BDD-A32638 © 2020 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:06 UTC)